

Det kongelige arbeids- og inkluderingsdepartementet
PB 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@aid.dep.no

Oslo 10. juni 2022

Høringssvar – Forslag til ny ordning for stønad til briller til barn

Norges Optikerforbund takker for å være på høringslisten.

Det er fornuftig å bruke penger på bedre syn til barn da dette gir bedre muligheter for god oppvekst, sosiale relasjoner og læring i skolen. Norges Optikerforbund er derfor grunnleggende fornøyd med at en slik ordning kommer på plass og vi støtter opp om intensjonen til ordningen.

Ingen annonsert endring i ordningen for amblyope

Norges Optikerforbund oppfattet ut fra høringsteksten at de to eksisterende ordningene som ligger i folketrygdlovens kapittel 10 skulle fortsette som før. I løpet av høringsperioden har det kommet frem informasjon om endringer også i ordningen for behandlingsbriller for amblyope.

Dagens ordning for amblyope er relativt ny og ser ut til å fungere godt etter hensikten, nemlig å hindre unødvendig tap av syn hos utsatte barn. Det kunne med fordel vært en større åpenhet rundt kommende endringer og konsekvensen av disse.

Norges Optikerforbund er bekymret for at den eksisterende ordningen for amblyope ender opp som en dårligere ordning. Spesielt for barna med høy brillestyrke, som i dag søker på særskilt grunnlag da de ikke hører innunder sats 1 eller sats 2. Det å kunne søke på særskilt grunnlag og å få dekket hele brillen som i dag er en stor fordel. Innføres faste satser for alle slik det har kommet frem, vil ordningen være økonomisk dårligere for de med kostbare briller.

Lesebriller

I forslaget om ny ordning for stønad til briller til barn er lesebriller unntatt. Norges Optikerforbund vil påpeke at for barn vil en brille som brukes til lesing være svært viktig for skole og læring. For mange barn vil brillestyrken som måles på avstand være den som brukes på nær.

Begrepet «lesebrille» er noe gammeldags da det i dagens visuelle samfunn skjer mye annet på nært som for eksempel skjermbruk og andre inne-aktiviteter, der den samme brillen brukes. Dette er viktige elementer innen skole og læring.

Forslaget i høringen antas ikke å være godt faglig begrunnet og bør fjernes i endelig utforming av ordningen. Korreksjon til nærbruk er en naturlig del av synskorreksjonen for barn som har behov for dette. Det foreslåtte unntaket kan føre til sosial ulikhet.

En tilpasset lesebrille har tilsvarende pris som en tilpasset brille til avstandsbruk. Ferdigbriller for voksne som kan kjøpes svært billig, eigner seg ikke for barn.

Flerstyrke/progressive

I høringsteksten står det at flerstyrkeglass (progressive glass) ikke dekkes. I sats 5 er flerstyrkeglass inkludert i oversikten over glass som dekkes. Da det er noen få barn som kan ha behov for denne type løsninger, samt at flerstyrkeglass omfatter mer enn rene progressive glass, håper og antar Norges Optikerforbund at slike glass er en del av ordningen under sats 5, uavhengig av glassenes styrke. Dvs at flerstyrkeglass dekkes der det er behov for dette, uavhengig av hvilken sats de dekkes innunder.

Satsens skaper en skjevhet

Satsene er lagt opp og med stigende beløp fra sats 1 til 5 og en fast prosentvis dekning på 75%. Dette gjør at barnefamilier i de øvre satsene vil måtte legge ut betydelig mer penger selv per brille enn barn i lavere sats. Denne skjevheten er i seg selv betydelig, og kan øke da det for noen vil være umulig å finne funksjonelle løsninger innenfor de kostnadsrammene som er brukt i høringen.

Det er spesielt for barna med de dyreste løsningene at det antas en underfinansiering av selve brillen i utgangspunktet, som da ytterligere forsterkes på grunn av dekningsgraden på 75%.

Barn med brillebehov i de høyeste satsene burde fått hele eller en større del av brillen dekket. Det er snakk om få barn i sats 4 og 5, noe som tilsier små ekstrakostnader i ordningen totalt sett.

Prevalens vs kunnskap fra amblyopiordningen

I stedet for å bruke dokumenterte prevalenstall for å regne ut fordelingen av barn/brillestyrke i de ulike foreslåtte satsene, har departementet benyttet erfaringstall fra amblyopiordningen.

Det er viktig å huske på at det er få barn med amblyopi i Norge. En liten spesifikk gruppe (amblyope) benyttes til utregning av en større og mer generell gruppe brillebrukere. Innretningen på en behandlingsbrille er annerledes en generell brillebruk.

Ut fra dette må en anta at oppsettet på antall briller i de ulike satsene ikke representerer det antallet briller som faktisk vil dekkes via den nye ordningen. Amblyopi er en tilstand med økende risiko ved høye brytningsfeil. Derfor er det forventet at det er flere barn som vil ha behov for briller i sats 1 og 2 i barnebrilleordningen, sammenliknet med behandlingsbriller for amblyope. Departementets bruk av tall kan føre til høyere kalkulerte utgifter enn hva som er det reelle.

Slik vi forstår tallene bygger disse på en antakelse om at 13 prosent av alle barn under 18 år trenger briller, og at alle disse vil søke om briller årlig.

Alle vil ikke søke årlig. Vi tror at det vil være færre enn 90 prosent av barna som kommer til å søke om briller. Universitetet i Sørøst-Norge har via ulike prevalenstall regnet at omtrent 95 prosent av de som kommer inn i ny ordning kommer i sats 1 og 2.

Enklere ordning, muligheter for misbruk av ordningen

Høringen peker på en fremtidig digital løsning for søknad for utbetaling. Det sies ikke noe om behov for at optiker eller øyelege attesterer at det er et reelt behov det søkes om. Ved stor grad av forenkling øker også mulighetene for misbruk av ordningen.

Penger som betales ut for å sørge for godt syn hos barn kan bli brukt til andre varer eller tjenester. Dette har vært oppe til debatt også i forbindelse med behandlingsbriller for amblyopi.

Behov for briller må begrunnes/bekreftes for å hindre overforbruk

Dersom det ikke skal være noe bekreftelse fra optiker eller øyelege vil mange ta ut en brille i året selv om det ikke er nødvendig. Behov for bytte av brille enten det skyldes for liten brille, ødelagt brille eller endring i styrke bør begrunnes for eksempel av optiker.

Nedre grense for hva som utløser stønad

Uten en nedre styrkegrense vil det søkes om stønad til mange briller som ikke vil være nødvendig. Dette kan bidra til å utvikle en uheldig praksis over tid med briller uten reelle korreksjonsbehov. Det vil være mulig å finne en nedre styrke som kan benyttes både for myope og hypermetrope.

Endringer i brillestyrke

Når det gjelder endring i styrke bør det og stilles samme krav til endring i styrke som ved behandlingsbriller for amblyopi.

Ivareta de med spesielle behov

Den nye stønadsordningen vil ikke ivareta de barna som har store sammensatte vansker. Et eksempel er gruppen barn som har store brytningsfeil, som er helt avhengig av briller og som ødelegger de i affekt.

Dette er ofte en gruppe som har grunnstønad til blant annet klær. Det er ikke riktig at en skal få støtte til slitasje på klær, men ikke noe så vesentlig som stønad til briller hvis dette behovet kan bekreftes av optiker eller øyelege.

Ordningen burde også ivareta barn som får ødelagt eller mister briller, og som har store behov for brillekorreksjon.

En brille per år vil fungere for mange, men være begrensende for noen få.

Vennlig hilsen

Hans Torvald Haugo

Generalsekretær

Norges Optikerforbund